

Oroszország vádaskodásai – tények a vádak ellenében

Oroszország Ukrajna elleni agressziója Oroszország nemzetközi elszigetelődéséhez vezetett, beleértve azt is, hogy a NATO minden gyakorlati együttműködést felfüggesztett Oroszországgal.

Oroszország – annak érdekében, hogy cselekedeteiről elterelje a figyelmet – vádak egész sorozatát ontja a NATO-ra, amelyek elferdítik a tényeket, és figyelmen kívül hagyják azokat a NATO által tett folyamatos erőfeszítéseket, amelyeket a Szövetség az Oroszországgal építendő partnerség érdekében tett.

Oroszország ugyancsak alaptalan támadásokat intézett az ukrán hatóságok legitimitása ellen, és erőszakkal magához ragadott egy ukrán területrészt.

Ez a dokumentum tényekkel cáfolja a vádakot.

A NATO-Oroszország viszony

Oroszország azt állítja, hogy a NATO évekig azon munkálkodott, hogy nemzetközi szinten a perifériára szorítsa.

A Szövetség az 1990-es évek eleje óta következetesen azon dolgozott, hogy a közös érdekek mentén egy stratégiai partnerségre irányuló együttműködést építsen ki Oroszországgal.

A NATO már a Szovjetunió és a Varsói Szövetség felbomlása előtt is közeledett Oroszországhoz, konfrontáció helyett párbeszédet ajánlott, mint azt az 1990 júliusában rendezett londoni NATO-csúcstalálkozó is világossá tette (nyilatkozat [itt](#)). A következő években a Szövetség új fórumok – a Partnerség a Békéért (PFP) és az Euro-atlanti Partnerségi Tanács (EAPC) – megteremtésével igyekezett előmozdítani a párbeszédet és az együttműködést. Ezek a fórumok egész Európa, így Oroszország előtt is nyitva álltak (PFP alapító okiratok [itt](#) és [itt](#)).

Elismervén, hogy Oroszország különleges szerepet játszik az euro-atlanti biztonság tekintetében, 1997-ben a NATO és Oroszország a kölcsönös kapcsolatokra, együttműködésre és biztonságra vonatkozó Alapító Okirat aláírásával létrehozta a NATO-Oroszország Állandó Közös Tanácsot. 2002-ben továbbfejlesztették ezt a kapcsolatot, és létrehozták a NATO-Oroszország Tanácsot (NRC). (Az Alapító Okirat [itt](#) olvasható, az NRC létrejöttéről szóló Római Nyilatkozat pedig [itt](#).)

Az NRC megalakulása óta a NATO és Oroszország számos területen működött együtt, a kábítószer és terrorizmus elleni küzdelemtől a tengeri kutatás-mentésen át a polgári veszélyhelyzeti tervezésig.

A NATO kiemelt partnerként kezelte Oroszországot, és távolról sem szorította a perifériára.

A NATO fennmaradása és bővítése

Orosz tisztségviselők szerint a NATO-nak a hidegháború befejezése után fel kellett volna oszlania, az új kelet- és közép-európai szövetségesek csatlakozása pedig aláássa Oroszország biztonságát.

A NATO azért nem oszlott fel a hidegháború után, mert tagjai meg kívánták őrizni a transzatlanti terület stabilitását és biztonságát szavatoló köteléket. Mint azt a Londoni Nyilatkozat megfogalmazza: „együtt kell maradnunk, hogy továbbra is fennmaradjon az utóbbi négy évtized során élvezett tartós béke”. A NATO – értékeit megőrizve – többé vált, mint egy erős katonai szövetség: párbeszédre és együttműködésre alkalmas politikai fórummá vált.

A NATO „nyitott ajtó politikája” mindig az európai demokráciák szabad választásán alapult, s ez így is marad. Amikor Ukrajna úgy döntött, hogy nem csatlakozik egy tömbhöz sem, a NATO teljes tiszteletben tartotta a választását. Oroszország régóta hangoztatott állítása, miszerint a NATO a saját soraiba próbálta kényszeríteni Ukrajnát, teljességgel hamis volt, és ma is az.

A NATO eleget tett az Észak-atlanti Szerződés 10. cikkelyének ([itt](#) elérhető), amely kimondja, hogy „a Felek egyhangú megegyezéssel a Szerződéshez való csatlakozásra hívhatnak meg bármely más európai államot,

amely képes arra, hogy elősegítse a Szerződés elveinek továbbfejlesztését, és hozzájáruljon az észak-atlanti térség biztonságához”.

1952 és 2009 között hat alkalommal határoztak úgy európai országok, hogy demokratikus elvek és a jogállamiság tiszteletben tartása mellett tagságért folyamodnak. A NATO-szövetségek egyhangú választás alapján fogadták be őket.

A NATO és az EU bővítése segített a kelet- és közép-európai országoknak a csatlakozáshoz megkövetelt nehéz reformok végrehajtásában. Segített az állampolgároknak abban, hogy élvezhessék a demokratikus döntés, a jogállamiság és a jelentős gazdasági fejlődés előnyeit. E törekvések eredményeképpen Európa közelebb került az egységhez, a szabadsághoz és a békéhez, mint történelme során bármikor.

Az Alapító Okirat aláírásával Oroszország is csatlakozott a jövőképhez. Elkötelezte magát „egy stabil és biztonságos, elválasztó vonalak és érdekszférák nélküli európai térség létrehozására”, továbbá „minden ország szuverenitásának, függetlenségének és területi integritásának, s azon elidegeníthetetlen jogának a tiszteletben tartása mellett, miszerint maga választhatja meg a saját biztonságának megteremtésére szolgáló eszközöket”.

E kötelezettségvállalás ellenére most mégis úgy tűnik, hogy Oroszország ismét érdekszférát kíván teremteni azzal, hogy hatalmába keríti Ukrajna egy részét, nagy létszámú csapatokat állomásoztat a határ mentén, s amint azt Szergej Lavrov külügyminiszter közelmúltbeli kijelentése is alátámasztja, követeli, hogy „Ukrajna egyik blokkhoz sem tartozhat”.

Oroszország szerint a NATO megígérte, hogy nem bővül

Orosz hivatalnokok állítása szerint amerikai és német tisztségviselők 1990-ben megígérték, hogy a NATO nem bővül Közép-és Kelet-Európa felé, nem épít ki katonai infrastruktúrát, vagy nem állomásoztat állandó csapatokat az orosz határ közelében.

A NATO ilyen ígéretet nem tett, s nincs olyan bizonyíték, amely az orosz állításokat alátámasztaná. Ha NATO ilyen értelmű ígéretet tett volna, akkor azt az összes NATO-tagország határozatát kifejező hivatalos, írásos dokumentumba kellett volna foglalnia. Továbbá a NATO-bővítés gondolata évekkel a német újraegyesítés után jelentkezett. A kérdés még nem is volt napirenden, amikor az oroszok szerint ezek az ígérek születtek.

Hasonlóképpen pontatlanok azok az állítások, melyek szerint a NATO megígérte, hogy Oroszország közelében nem épít infrastruktúrát. Az Alapító Okiratban a NATO megerősítette, hogy „a jelenlegi és a várható biztonsági környezetben a Szövetség további jelentős haderő tartós állomásoztatása helyett inkább a szükséges interoperabilitás, integráció, valamint a létszámerősítési képesség biztosítása útján tesz eleget kollektív védelmi és egyéb feladatainak. Ennek értelmében megfelelő infrastruktúrára kell támaszkodnia a fenti feladatok ellátásához. Ebben az összefüggésben akkor kerülhet sor csapaterősítésre, amikor szükségessé válik – ha agressziós fenyegetés ellen kell védekezni, vagy az ENSZ Alapokmány és az EBESZ alapelveivel összhangban álló béketámogató műveletekre, avagy a módosított CFE-szerződéssel (az Európai Hagyományos Fegyveres Erőkről szóló szerződés), az 1994-es Bécsi Dokumentum rendelkezéseivel, valamint a kölcsönösen elfogadott átláthatósági intézkedésekkel összhangban lévő gyakorlatokra kerül sor.”

A NATO – a csapaterősítéshez és a hadgyakorlatok követelményeivel összhangban álló mértékben – valóban támogatja a katonai infrastruktúra fejlesztését, például légi támaszpontok létesítését a Szövetséghez csatlakozott országokban. Az új tagországok területén azonban kizárólag azok saját csapatai állomásoznak tartósan.

Az új tagországokban az ukrán válság előtt csupán a balti államok felett légtérrendészeti feladatokat ellátó NATO repülőgépek rendszeres látványa utalt a Szövetséges erők jelenlétére. Ezeket a minimális védelmi eszközöket nem lehet az Alapító Okirat értelmében vett jelentős harci erőknek nevezni.

A válság kitörése óta, a NATO lépéseket tett a helyzeti tudatosság növelése és a keleti tagok védelmének fokozása érdekében. Ez is teljes összhangban van az Alapító Okirattal, s közvetlenül a destabilizáló orosz katonai cselekmények miatt került rá sor.

Az Alapító Okirat végezetül kimondja, hogy „Oroszország hasonlóképpen korlátozza a hagyományos fegyveres erők telepítését Európában”. Oroszország Ukrajna elleni agressziója e kötelezettség kirívó megsértését jelenti, mint ahogy a CFE-szerződésben foglaltak betartásának egyoldalú felfüggesztése is.

Oroszország azt állítja, hogy a NATO figyelmen kívül hagyta rakétavédelemmel kapcsolatos aggályait

A NATO nem hagyta figyelmen kívül az orosz aggodalmakat. Épp ellenkezőleg, a Szövetség következetesen együttműködésre törekedett Oroszországgal a rakétavédelem kérdésében. A 2010-es liszaboni csúcstalálkozón a NATO állam- és kormányfői „úgy határoztak, hogy az európai NATO országok lakosságának, területének és csapatainak védelmére szolgáló rakétavédelmi képességet fejlesztenek ki, s Oroszországot is meghívták, hogy működjön együtt velük” (Nyilatkozat [itt](#)).

Ezt megismételték a 2012 májusában rendezett chicagói csúcstalálkozón is ([itt](#)), ahol a vezetők kihangsúlyozták, hogy a NATO „az egymás iránti bizalom és kölcsönösség szellemében továbbra is elkötelezett a rakétavédelem iránt”, s határozottan kijelentették, hogy a NATO rakétavédelme „nem fogja aláásni Oroszország stratégiai elrettentési képességeit”. A NATO javaslatot tett egy átláthatósági rendszer felállítására is, amelyben két közös NATO-orosz rakétavédelmi központ szerepelt volna. Az oroszok elutasították ezen ajánlatokat.

A csúcstalálkozók alkalmával kiadott nyilatkozatok nem egyszerű politikai ígéretek: ezek határozzák meg a NATO politikáját. A NATO együttműködési ajánlatának elfogadása helyett Oroszország inkább a fizika törvényeit és a NATO megfogalmazott politikáját figyelmen kívül hagyó érvekkel válaszolt. Független orosz szakértők világosan megmondták, hogy a NATO rakétaelhárítási programja nem jelenthet fenyegetést Oroszországra nézve és nem áthatja alá annak stratégiai elrettentési képességeit. Az orosz kormány nem partnerségre szolgáló esélyként kezelte, hanem inkább vádaskodásra alkalmas ürügynek használta a rakétavédelmet.

A NATO katonai akcióinak legitimitását érintő orosz bírálat - Líbia

Jogtalan krími cselekedetei védelmében Oroszország támadást intézett néhány NATO-művelet legitimitása ellen.

Ezek között van a líbiai civil lakosság védelmében folytatott 2011. évi NATO-vezetésű művelet. Ezt két ENSZ Biztonsági Tanács (ENSZ BT) határozat felhatalmazása alapján – ENSZ BT [1970](#) és [1973](#) sz. határozatok – indították, amelyek az ENSZ Alapokmányának VII. fejezetére hivatkoztak, s egyiket sem ellenezte Oroszország. Putyin elnök nemrég azzal vádolta a NATO-t, hogy Líbia bombázásával megsértette ezeket a határozatokat. Ez teljesen téves.

Az ENSZ BT 1973-as sz. határozata felhatalmazta a NATO-t „minden szükséges lépés megtételére”, „a támadással fenyegetett polgári lakosság és a civilek lakta területek védelme” érdekében. A NATO – a térség országainak és az Arab Ligának a politikai és katonai segítségével – pontosan ezt tette.

A válságot követően a NATO együttműködött a Líbiával foglalkozó ENSZ nemzetközi vizsgálóbizottsággal, amely nem állapította meg az ENSZ BT 1973-as sz. határozat, illetve a nemzetközi jog megsértését. Megállapítása szerint „a NATO rendkívül precíz módon, a polgári áldozatok elkerülésére irányuló példás igyekezettel folytatta le a műveletet”.

A NATO katonai akcióinak orosz bírálata – Koszovó

A Koszovóval kapcsolatos NATO-műveletre az ENSZ és az Oroszországot is tagjai közé soroló Kontaktcsoport több mint egy évig tartó, békés megoldásra törekvő erőfeszítései után került sor. Az ENSZ BT számos alkalommal a nemzetközi béke és biztonság elleni fenyegetésnek nyilvánította a Koszovóban folyó etnikai tisztogatást és az otthonukból elűzött menekültek egyre szaporodó tömegét. Az emberi jogok nagyarányú és tartós megsértése, valamint a civilek elleni gyilkosságok megelőzése érdekében a NATO a BT felhatalmazása nélkül indította meg az „Operation Allied Force” nevű műveletet.

A légi háborút követő NATO-vezette KFOR-művelet, amelyben kezdetben Oroszország is részt vett, az ENSZ felhatalmazása alapján folyt (ENSZ BT [1244](#) sz. határozat) azzal a céllal, hogy Koszovó számára békés és biztonságos környezetet teremtsen. Ezt az ENSZ felhatalmazásával folyó közel tíz éven át tartó diplomáciai munka követte, amelynek célja az ENSZ BT 1244 sz. határozaton alapuló politikai megoldás megtalálása és Koszovó státuszának végleges rendezése.

A koszovói műveletre egy hosszú ideje tartó válság nyomán, az egész nemzetközi közösség bevonásával folytatott széles körű megbeszélések követően került sor. A Krím-félszigeten nincsenek válságra utaló jelek, és nem folynak bármiféle megoldásra irányuló tárgyalási kísérletek sem. Oroszország megkerülte az egész nemzetközi közösséget, az ENSZ-et is beleértve, és egyszerűen elfoglalta egy másik ország területének egy részét.

Oroszország azt állítja, hogy az ukrán hatalom nem legitim

A jelenlegi ukrán elnököt és kormányt az ukrán parlament túlnyomó többsége (a 417 jelen lévő közül 371 szavazat alapján), a Régiók Pártjának tagjait is beleértve, 2014. február 27-én elfogadta.

Ezt a parlamentet 2012. október 28-án választották meg. Az Orosz Külügyminisztérium ekkor azt nyilatkozta, hogy a választások „békésen, túlkapások nélkül, az általánosan elfogadott szabályokkal összhangban folytak”, és „megerősítették Ukrajna elkötelezettségét a demokrácia és a jogállamiság mellett”. Ezt a nyilatkozat [itt](#) olvasható oroszul.

Ha Oroszország akkor törvényesnek nevezte a parlamentet, most aligha nevezheti törvénytelennek.

Oroszország szerint törvényes volt az úgynevezett krími népszavazás

Orosz tisztségviselők szerint a Krím-félszigeten március 16-án rendezett úgynevezett népszavazás törvényes volt.

A népszavazás az ukrán Alkotmány (ukránul [itt](#), oroszul [itt](#), angolul [itt](#)) értelmében érvénytelen volt, mivel az kimondja, hogy „az Ukrajna területének megváltoztatására irányuló kérdésekben kizárólag egy Ukrajna teljes területén megrendezett népszavazás dönthet”. Az Ukrajnához tartozó Krím-félszigetnek autonóm köztársaság státusza van, de hatósági ügyekben az ukrán parlamentnek kell döntenie (134. cikkely), és alkotmányát az ukrán parlamentnek kell jóváhagynia (135. cikkely).

Ezen túlmenően, az úgynevezett népszavazást egy önjelölt krími vezetés szervezte néhány hét alatt, őket pedig fegyveres orosz katonák telepítették a helyükre, miután elfoglalták a kormányépületeket.

Az oroszok azt állítják, hogy a Nemzetközi Bíróság Koszovó függetlenségéről alkotott véleménye igazolja a Krím bekebelezésének jogosságát

Oroszország vezetői azt állítják, hogy a Nemzetközi Bíróság Koszovó függetlensége kapcsán közölt tanácsadói véleménye ([itt](#)) precedenst szolgáltatott a Krím-félsziget függetlenségéről folytatott úgynevezett népszavazáshoz.

A Bíróság azonban egyértelműen kinyilvánította, hogy véleményük nem volt precedens értékű. Szerintük Koszovó függetlenségével kapcsolatban egy „szűk körű és specifikus” kérdést kaptak, amely nem vonatkozik az adott döntés tágabb értelemben vett jogi következményeire.

A Bíróság rávilágított azokra a körülményekre, amelyek esetén jogellenesek a függetlenségi követelések, többek között „ha törvénytelen erőszak kapcsolódott vagy kapcsolódhatott volna hozzájuk”. A törvénytelen erőszak alkalmazásának egyik példája egy szomszédos országba való bevonulás és annak megszállása – Oroszország pedig pontosan ezt tette.

Ezen túlmenően, a Koszovó függetlenségének kikiáltásához vezető folyamat éveket vett igénybe, s egy ENSZ-vezetéssel lefolytatott hosszas eljárást is magában foglalt. Az orosz állítások figyelmen kívül hagyják az itt felsorolt összes tény.

Public diplomacy division (PDD) - press and media section

Tel.: +32(0)2 707 1010/1002

Email: moc@hq.nato.int

#NATO